T.C.
SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI

AYDIN İMAR SANAYİ VE TİCARET A.Ş.

www.balioglu.net

2020 YILI
SAYIŞTAY DENETİM RAPORU

Kasım 2021

Tel : 90 (312) 295 30 00
Fax : 90 (312) 295 48 00
www.sayistay.gov.tr
sayistay@sayistay.gov.tr
İnönü Bulvarı No: 45
06520 Balgat-Çankaya/ANKARA

İÇİNDEKİLER

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ 1
2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU 5
3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU 5
4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI 5
5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ 6
6. DENETİM GÖRÜŞÜ 7
7. DENETİM BULGULARI 8
8. EKLER 25

www.balioglu.net

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu 2

www.balioglu.net

KISALTMALAR

AŞ: Anonim Şirket

KDV: Katma Değer Vergisi

TFRS: Türkiye Finansal Raporlama Standartları

TMS: Türkiye Muhasebe Standartları

SGK: Sosyal Güvenlik Kurumu

VUK: Vergi Usul Kanunu

www.balioglu.net

BULGU LİSTESİ

A. Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular

1. Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Gerçek Durumu Yansıtmaması

2. Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabının Gerçek Durumu Yansıtmaması

3. Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının Kullanılmaması

4. Şirket Kayıtlarında Yer Alan Maddi Duran Varlıklar İçin Amortisman Ayrılmaması

B. Diğer Bulgular

1. Banka Hesaplarından Yapılan Ödemelerde Verilen Çek ve Gönderme Emirleri Hesabının Kullanılmaması

2. Diğer Hazır Değerler Hesabının Kullanılmaması

3. Ödenen Sermayelerin Sermaye Yedekleri Hesabında İzlenmesi ve Şirket Sermayesinin 2/3'ünün karşılıksız Kalma Riskinin Doğması

4. Satın Alınan Varlıklar İçin Gider Pusulası Düzenlenmemesi

5. Otobüslere Alınan Reklamlara İlişkin Gelirlerin Tahakkuk ve Tahsilinin Yapılmaması

6. Sosyal Güvenlik Kurumuna Zamanında Prim Yatırılmaması ve Bildirim Yapılmaması Nedeniyle Para Cezası ve Gecikme Zammı Ödenmesi

7. Şirketin, Zarar Etmesine Rağmen Yüksek Tutarlı Sponsorluk Anlaşması Yapması

8. İlk Madde ve Malzeme Hesabının Kullanılmaması

9. Şirket Adına Kesilen Trafik Cezalarının Yanlış Hesap Kodu Kullanılarak Ödenmesi

www.balioglu.net

1. KAMU İDARESİ HAKKINDA BİLGİ

1.1. Mevzuat ve Görevler

Aydın İmar Sanayi ve Ticaret AŞ, Türk Ticaret Kanunu hükümlerine göre 2014 yılında kurulmuş ve 18.09.2014 tarihinde ticaret siciline tescil edilmiş olup Aydın Büyükşehir Belediyesine şartsız ve ivazsız olarak bağışlanmıştır.

Aydın İmar Sanayi ve Ticaret AŞ'nin faaliyet alanı, Şirket ana sözleşmesinde gösterilmiş olup ulaşım, hafriyat, imar ve turizm alanında falliyet yüretecek işletme kurulması ve işletilmesi işi ile iştigal etmektir.

Şirket, yasalara ve kuruluş amacına uygun olan işlerin yapılması için Türkiye sınırları içinde taşınmaz tasarruf ve bunların üzerinde ayni hak tesis edebileceği gibi bunları alıp satabilir, kira ile işletebilir veya kiraya verebilir.

Aydın İmar Sanayi ve Ticaret AŞ kamu ve özel hukukuna tabi olarak kurulmuş olup faaliyetlerini ise temel olarak Türk Ticaret Kanunu, Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve Borçlar Kanunu'na tabi olarak gerçekleştirmektedir.

www.balioglu.net

Ayrıca Şirket, gerçekleştireceği ihaleli işlemlerde Kamu İhale Kanunu ve Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu'na tabidir.

1.2. Teşkilat Yapısı ve İnsan Kaynakları

Şirket, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu hükümleri doğrultusunda kurulmuş anonim bir şirkettir. Dolayısıyla, yönetim kurulu tarafından temsil ve idare olunur. Yönetim kurulu üyeliğine ancak gerçek kişiler seçilebilir. Pay sahibi olan bir tüzel kişi yönetim kurulu üyesi olamaz. Ancak, tüzel kişinin temsilcisi olan gerçek kişiler yönetim kurulu üyesi olarak seçilebilir. Yönetim kurulu niteliği gereği sürekli bir organdır.

Anonim şirket yönetim kurulu; ortakların sermayelerinin korunması ve değerlendirilmesini, şirket alacaklılarının da alacaklarını emanet ettikleri, idare ve temsile yetkili bir organdır. Yönetim kurulu, anonim ortaklığın kanunla öngörülmüş zaruri bir organıdır.

Şirketin yönetim organı olan yönetim kurulu, Aydın Büyükşehir Belediye Başkanlığı

tüzel kişi ortaklığını temsilen 5 üyeden oluşmaktadır. Yönetim Kurulu üyeleri 24.12.2019 tarihli Genel Kurul kararı ile seçilmişlerdir.

Şirketin, Genel Müdürlük dışında idari birimi bulunmamakla birlikte Genel Müdüre bağlı görev yapan Satın Alma, Muhasebe, İnsan Kaynakları, İmar-Hafriyat, Ulaşım Sefer Planlama ve Ulaşım İzleme, Araç Bakım Onarım sorumluları bulunmaktadır. Şirkette çalışan personel sayısı, 05.03.2021 tarihi itibariyle 220'dir. Çalışan personel 4857 sayılı İş Kanunu'na tabidir.

1.3. Mali Yapı

Aydın İmar Sanayi ve Ticaret AŞ'nin nominal sermaye tutarı 40.212.000,00 Türk Lirası olup sermayesinin tamamı ödenmiştir. Ödenmiş sermayenin 10.124.809,91 Türk Lirası nakdi sermayedir. Kalan 30.087.190,09 Türk Lirası da Aydın İmar Sanayi ve Ticaret AŞ adına kayıtlı gayrimenkullerin sermayeye ilavesinden oluşmuştur.

Aydın Büyükşehir Belediyesi, Şirketin %100 oranındaki hissesine sahiptir. Şirketin 31.12.2020 tarihi itibariyle sermaye ve hisse yapısı aşağıdaki gibidir:

www.balioglu.net

Tablo 1: Sermaye ve Ortaklık Tablosu

Pay Sahibinin Adı, Soyadı/Unvanı	Sermaye Miktarı (TL)	Sermaye Oranı (%)
Aydın Büyükşehir Belediyesi	40.212.000,00	%100

Aydın İmar Sanayi ve Ticaret AŞ'nin iştiraki bulunmamaktadır.

Şirketin esas faaliyet alanı, Aydın ili sınırları içerisinde toplu taşıma hizmeti verilmesidir. Bu nedenle Şirketin gelirlerininin büyük kısmı da toplu taşıma faaliyetinden elde edilmektedir. Bunun yanında hafriyat gelirleri ile turistik faaliyetlerden elde edilen gelirler de Şirketin önemli gelir kalemleri arasındadır. Şirketin kira geliri ise bulunmamaktadır.

Gelir tablosundan, Şirketin son üç yılda zarar ettiği anlaşılmaktır. Bu durum, satış maliyetlerinin elde edilen gelirlerden daha fazla olmasından kaynaklanmaktadır. Ayrıca 2020 yılında etkili olan Covid-19 nedeniyle taşınan yolcu sayısındaki azalma ve tedbir amaçlı %50 kapasiteyle taşıma yapılması 2020 yılındaki zararın miktarında etkili olmuştur. Ancak 2020 yılında gerçekleşen zarar 2019 yılına göre %33 oranında azalarak 19.534.677,16 TL'den 13.011.569,09 TL'ye gerilemiştir. Zararın bir önceki yıla göre azalmasında 2020 yılında

uygulanan sokağa çıkma yasakları nedeniyle azalan sefer sayıları etkili olmuştur.

1.4. Muhasebe ve Raporlama Sistemi

1.4.1. Şirketin Muhasebe Sistemi

6102 sayılı Kanun'da; Kanun'a tabi gerçek ve tüzel kişilerin, 213 sayılı Vergi Usul Kanunu'nun defter tutma ve kayıt zamanıyla ilgili hükümleri ile aynı Kanun'un 175 ve mükerrer 257'nci maddelerinde yer alan yetkiye istinaden yapılan düzenlemelere uymak zorunda olduğu belirtilmiştir.

Söz konusu yetkiye istinaden Hazine ve Maliye Bakanlığı tarafından (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği 26.12.1992 tarihinde yayımlanmış ve 01.01.1994 tarihinden itibaren yürürlüğe girmiştir. Şirketin tabi olduğu muhasebe sistemi (1) Seri no.lu Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde yer alan Tekdüzen Hesap Planıdır.

Şirket, muhasebe kayıtlarını 213 sayılı Vergi Usul Kanunu ile Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği ilkelerine uygun şekilde ve 7/A seçeneğine göre tutmaktadır. 7/A seçeneğinde, giderler yapıldıkları anda ilgili defter-i kebir hesaplarına fonksiyon esasına göre kaydedilirken, söz konusu giderler aynı zamanda yardımcı defterlerde hem çeşit esasına hem de ilgili gider yerlerine göre izlenir. 2019 yılı aktif toplamı 4.228.500,00 TL'yi veya net satışları toplamı 8.456.700,00 TL'yi aşan üretim ve hizmet işletmeleri, 2020 yılına ilişkin maliyet hesaplarını 7⁄A seçeneğine göre tutmak zorundadırlar.

www.balioglu.net

1.4.2. Şirketin Raporlama Sistemi

Anonim şirketin finansal tabloları hakkındaki hükümlere 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda yer verilmiştir.

Kanun'un 514 ve 515'inci maddelerine göre yönetim kurulu, geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmüş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yıllık faaliyet raporunu, bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlar ve genel kurula sunar. Anonim şirketin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır.

Kanun'un 516'ncı maddesine göre yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu ise, Şirketin, o yıla ait faaliyetlerinin akışı ile finansal durumunu, doğru, eksiksiz, gerçeğe uygun ve dürüst bir şekilde yansıtmalıdır. Yıllık faaliyet raporunda finansal durum, finansal tablolara göre değerlendirilir.

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nun 88'inci ve Geçici 1'inci maddeleri uyarınca tâbi oldukları kanunlar gereği defter tutmakla yükümlü olan gerçek veya tüzel kişi tacirler, münferit veya konsolide finansal tablolarını Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu tarafından yayımlanan Türkiye Muhasebe Standartlarına (TMS) uygun olarak hazırlamaları gerekmektedir. Ayrıca aynı maddelerde Kurumun değişik işletme büyüklükleri ve sektörler için özel standartlar koymaya ve düzenlemeler yapmaya yetkili kılındığı belirtilmiştir.

Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu 2014 yılında TFRS uygulama kapsamını bağımsız denetim kapsamından ayrıştırarak Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TFRS) uygulama kapsamını genel olarak kamu yararını ilgilendiren kuruluşlarla sınırlandırmıştır. Bunun yanı sıra, bu kuruluşların dışında kalan işletmelerin de isteğe bağlı olarak TFRS uygulamalarına izin verilmiştir. Aydın İmar Sanayi ve Ticaret AŞ, bağımsız denetime tabi olup TFRS'de öngörülen finansal tabloları (Finansal Durum Tablosu, Kar veya Zarar ve Diğer Kapsamlı Gelir Tablosu, Özkaynak Değişim Tablosu ve Nakit Akış Tablosu) hazırlamaktadır.

www.balioglu.net

1.4.3. Şirket Tarafından Denetime Sunulan Defter, Tablo ve Belgeler

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştaya Verilmesi ve Muhasebe Birimleri ile Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul ve Esaslar'ın 5'inci maddesi gereğince hesap dönemi sonunda Sayıştay Başkanlığına gönderilmesi gereken defter, tablo ve belgelerden aşağıda yer alanlar denetime sunulmuştur:

- Birleştirilmiş veriler defteri,
- Geçici ve kesin mizan,
- Bilanço,
- Gelir tablosu/Kar-Zarar tablosu

- Envanter defteri

Şirketin denetimi; yukarıda belirtilen defter, tablo ve belgeler ile Usul ve Esaslar'ın 8'inci maddesinde yer alan diğer belgeler dikkate alınarak yürütülüp sonuçlandırılmıştır.

Denetim görüşü, Şirketin tabi olduğu geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki temel mali tabloları olan bilanço ve gelir tablosuna verilmiştir.

2. KAMU İDARESİNİN SORUMLULUĞU

Denetlenen kamu idaresinin yönetimi, tabi olduğu muhasebe standart ve ilkelerine uygun olarak hazırlanmış olan mali rapor ve tabloların doğru ve güvenilir bilgi içerecek şekilde zamanında Sayıştaya sunulmasından, bir bütün olarak sunulan bu mali tabloların kamu idaresinin faaliyet ve işlemlerinin sonucunu tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir olarak yansıtmasından ve ister hata isterse yolsuzluktan kaynaklansın bu mali rapor ve tabloların önemli hata veya yanlış beyanlar içermemesinden; kamu idaresinin gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğundan; mali yönetim ve iç kontrol sistemlerinin amacına uygun olarak oluşturulmasından, etkin olarak işletilmesinden ve izlenmesinden, mali tabloların dayanağını oluşturan bilgi ve belgelerin denetime hazır hale getirilmesinden ve sunulmasından sorumludur.

www.balioglu.net

3. SAYIŞTAYIN SORUMLULUĞU

Sayıştay, denetimlerinin sonucunda hazırladığı raporlarla denetlenen kamu idarelerinin mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek, mali rapor ve tablolarının güvenilirliğine ve doğruluğuna ilişkin görüş bildirmek, gelir, gider ve malları ile bunlara ilişkin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmekle sorumludur.

4. DENETİMİN DAYANAĞI, AMACI, YÖNTEMİ VE KAPSAMI

Denetimlerin dayanağı; 6085 sayılı Sayıştay Kanunu, uluslararası denetim standartları, Sayıştay ikincil mevzuatı ve denetim rehberleridir.

Denetimler, kamu idaresinin hesap ve işlemlerinin kanunlara ve diğer hukuki düzenlemelere uygunluğunu tespit etmek ve mali rapor ve tablolarının kamu idaresinin tüm faaliyet ve işlemlerinin sonucunu doğru ve güvenilir olarak yansıttığına ilişkin makul güvence

elde etmek ve mali yönetim ve iç kontrol sistemlerini değerlendirmek amacıyla yürütülmüştür.

Kamu idaresinin mali tabloları ile bunları oluşturan hesap ve işlemlerinin doğruluğu, güvenilirliği ve uygunluğuna ilişkin denetim kanıtı elde etmek üzere yürütülen denetimler; uygun denetim prosedürleri ve tekniklerinin uygulanması ile risk değerlendirmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Risk değerlendirmesi sırasında, uygulanacak denetim prosedürünün belirlenmesine esas olmak üzere, mali tabloların üretildiği mali yönetim ve iç kontrol sistemleri de değerlendirilmiştir.

Denetimin kapsamını, kamu idaresinin mali rapor ve tabloları ile gelir, gider ve mallarına ilişkin tüm mali faaliyet, karar ve işlemleri ve bunlara ilişkin kayıt, defter, bilgi, belge ve verileri (elektronik olanlar dâhil) ile mali yönetim ve iç kontrol sistemleri oluşturmaktadır.

Bu hususlarla ilgili denetim sonucunda denetim görüşü oluşturmak üzere yeterli ve uygun denetim kanıtı elde edilmiştir.

5. İÇ KONTROL SİSTEMİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

www.balioglu.net

İç kontrol; bir kurumun yönetimi ve personeli tarafından hayata geçirilen ve faaliyetlerin düzenli, etik kurallarına uygun, verimli, tutumlu ve etkin biçimde yürütülmesi; Hesap verme sorumluluğunun gerektirdiği yükümlülüklerin yerine getirilmesi; yürürlükteki mevzuata uyulması; kamu kaynaklarının kayıplara karşı korunması; kurumun amaçlarını gerçekleştirmek suretiyle, kurumun misyonunun yerine getirmesi için makul bir güvence sağlamak üzere tasarlanmış olan bütünleyici bir süreçtir.

Aydın İmar Sanayi ve Ticaret AŞ 5018 sayılı Kanuna tabi olmadığı için bu Yasa ve bu Yasa kaynaklı ikincil mevzuatla getirilen, iç kontrol sistemi, ön mali kontrol, iç denetim, risk değerlendirme, performans ölçüm sistemi gibi iyi yönetim uygulamalarını hayata geçirme, bu sistem ve uygulamaların türevi niteliğindeki çıktıları üretme yükümlülüğü bulunmamaktadır. Şirket, Kamu Görevlileri Etik Davranış İlkeleri İle Başvuru Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik'e de tabi değildir. Bir yasal zorunlulukla ilişkilendirilmeksizin Şirketin iç kontrol kapsamındaki uygulamalarına ve bu bağlamdaki olgulara aşağıda yer verilmiştir.

Şirket Genel Müdürü, Yönetim Kurulu üyeleri tarafından düzenlenmiş vekâletname ile şirketi temsile yetkili kılınmıştır. Genel Müdürün izinli olduğu dönemlerde, Yönetim Kurulu üyelerinden herhangi ikisinin müştereken imzaları ile şirketi temsile yetkilidir.

Şirket faaliyetlerinin yürütülmesi, işlemlerin onaylanması, uygulanması, kaydedilmesi ve kontrolü farklı görevliler tarafından tamamlanmakta, görevler ayrılığı ilkesine riayet edilerek hata, eksiklik, yanlışlık, usulsüzlük ve yolsuzluk riskleri azaltılmaya çalışılmaktadır.

Yönetimin ihtiyaç duyabileceği gerekli tüm bilgiler, raporları üretebilecek ve analiz yapma imkânı sunacak nitelikte olmayan Elektronik Ücret Toplama Sistemi (EUTS) ve DİA muhasebe programı verilerinden yararlanılarak elde edilebilmektedir.

İdarenin iş ve işlemlerinin kayıt, sınıflandırma, koruma ve erişimine sağlayan, standartlara uygun bir arşiv ve dokümantasyon sistemi oluşturulmuştur. İş ve işlemler, veri kaynakları sınıflaması yapılarak kritik, önemli, normal olarak seviyelendirilmektedir. Kritik varlık listesi oluşturulup, veriler yedekleme ihtiyacı bakımından sınıflandırılarak dokümante edilmektedir. Kurum yedekleme prosedürünü sağlayacak bir *"Yedekleme Planı"*na sahiptir.

İdare, 5018 sayılı Kanun kapsamında olmadığından, Ticaret Kanunu'nda öngörülen dokümanları hazırlamakta ve söz konusu yasaya ilişkin gereklilikleri yerine getirmektedir. Bu çerçevede, yöneticilerin kişisel vizyonları ve kurum kültürünün doğal gelişimiyle koşut olarak şirkette, iyi yönetim araç ve uygulamalarının yerleşmesi beklenmektedir.

www.balioglu.net

6. DENETİM GÖRÜŞÜ

Aydın İmar Sanayi ve Ticaret AŞ'nin 2020 yılına ilişkin yukarıda belirtilen ve kamu idaresi tarafından sunulan; geçerli finansal raporlama çerçevesi kapsamındaki mali rapor ve tablolarının, *"Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular*" bölümünde belirtilen hesap alanları hariç tüm önemli yönleriyle doğru ve güvenilir bilgi içerdiği kanaatine varılmıştır.

7. DENETİM BULGULARI

Raporda yer alan bulgular, denetimler sonucunda tespit edilen hususlara kamu idaresi tarafından verilen cevapların değerlendirilmesi suretiyle düzenlenmiştir.

A. DENETİM GÖRÜŞÜNÜN DAYANAĞI BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabının Gerçek Durumu Yansıtmaması

Geçici kabulü yapılarak kullanıma alınan yapım işine ilişkin giderlerin ilgili aktif hesaba alınmadığı ve halen 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda takip edildiği görülmüştür.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı 1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde, işletmede yapımı süren ve tamamlandığında ilgili maddi duran varlık hesabına aktarılacak olan, her türlü madde ve malzeme ile işçilik ve genel giderlerle ilgili harcamaların 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nda izleneceği, yapılmakta olan yatırım projelerine direkt ve endirekt şekilde gelen harcamaların bu hesaba borç kaydedilip, tamamlandığında ise yatırım bedelleri ilgili maddi duran varlık hesabına borç bu hesaba da alacak kaydedileceği belirtilmektedir.

Yapılan incelemelerde; Şirketin henüz geçici kabulü yapılmayan ve harcama yapılmaya devam edilen bir adet yapım işi bulunduğu, bu iş için 2020 yılı sonuna kadar yapılan harcama tutarının toplam 838.367,76 TL olduğu, Şirketin bunun dışında ödemeleri 258 hesabına kaydedilmesi gereken başka bir yatırım harcamasının bulunmadığı tespit edilmiştir. Ancak daha önceki yıllarda tamamlanıp 2019 yılında geçici kabulü yapılmış olan bir adet yapım işi bulunmaktadır. Bu iş için yapılan harcama tutarı ise 1.484.011,05 TL olarak görünmektedir.

Şirketin 2020 yılı kesin mizanına bakıldığında 258-Yapılmakta Olan Yatırımlar Hesabı'nın 1.484.011,05 + 838.367,76 = 2.322.378,81 TL bakiye verdiği görülmüştür. Hesabın 258.01 alt kodunda yer alan tutar 1.484.011,05 TL olup bu alt kodda takip edilen işin geçici kabulü 2019 yılında tamamlanmıştır.

Dolayısıyla, yapımı tamamlanarak kullanılmaya başlanan işe ilişkin ödenen hakediş bedellerinin 258 hesabında gösterilmeye devam edildiği, bu nedenle de 258-Yapılmakta Olan

www.balioglu.net

Yatırımlar Hesabı'nın bakiyesinin, sadece henüz geçici kabulü yapılmayan işe ait olan 838.367,76 TL den ibaret olması gerekirken, 2019 yılında geçici kabulü yapılmış olan işe ait olan 1.484.011,05 TL'yi da kapsayacak şekilde 2.322.378,81 TL olduğu görülmektedir.

Şirket görüşünden anlaşıldığı kadarıyla her ne kadar 2021 yılı içinde düzeltme işlemi tesis edilmiş olsa da, 258 hesabı 2020 yılı mali tablolarında hatalı olarak yer almıştır. Benzer hataların engellenmesi için geçici kabulü yapılmış olan yapım işlerine ilişkin 258 hesabında biriken giderlerin, geçici kabul belgesinin düzenlenmesinin akabinde hemen ilgili aktif hesaplara aktarılmasının sağlanması uygun olacaktır.

BULGU 2: Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabının Gerçek Durumu Yansıtmaması

Yılsonunda dönemsel olarak kısa vadeli hale gelen giderlerle ilgili dönem sonu işlemlerinin yapılmadığı görülmüştür.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı 1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde, 180-Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı'nın peşin ödenen ve cari dönem içinde ilgili gider hesaplarına kaydedilmemesi gereken, gelecek döneme ait giderleri izlemek için kullanılacağı; 280-Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı'nın ise peşin ödenen ve cari dönem içinde ilgili gider hesaplarına kaydedilmemesi gereken, gelecek yıllara ait giderleri izlemek için kullanılacağı belirtilmiştir. Buna göre sonraki yılı/yılları ilgilendiren giderler 280 hesabına kaydedilecek olup dönem sonunda kısa vadeli hale geliyorsa 180 hesabına aktarılacaktır.

Muhasebenin temel kavramlarından biri de *"dönemsellik"* tir. Bu kavram; işletmenin sürekliliği kavramı uyarınca sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasıdır. Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, hasılat, gelir ve kârların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması bu kavramın gereğidir.

Yapılan incelemelerde Şirkete ait otobüsler için düzenlenen zorunlu trafik sigorta poliçelerine ilişkin ücretlerin, kira giderlerinin, irtifak giderlerinin ve diğer bazı giderlerin, yapıldığı anda peşin olarak ödendiği, döneme ait kısımların 180-Gelecek Aylara Ait Giderler Hesabı'na, sonraki döneme sarkan kısmın ise 280-Gelecek Yıllara Ait Giderler Hesabı'na kaydedildiği, ancak dönem sonunda kısa vadeli hale gelen giderlerin 280 hesabından çıkarılmadığı ve 180 hesabına aktarılmadığı görülmüştür.

www.balioglu.net

Dönem içinde 180 hesabına alınan giderler Tebliğe uygun biçimde giderleştirilmekte ve dönem sonunda bu hesabın alacak borç taraflarına yazılan tutarlar birbirine eşit olmaktadır. Ancak kısa vadeli hale gelen giderler dönem sonunda 280 hesabından bu hesaba aktarılmadığından, hesap mizanda bakiye vermemekte ve hatalı olarak bilançoda görünmemektedir.

Şirket görüşünden anlaşıldığı kadarıyla her ne kadar 2021 yılı içinde düzeltme işlemi tesis edilmiş olsa da, 180 ve 280 hesapları 2020 yılı mali tablolarında hatalı olarak yer almıştır. Benzer hataların engellenmesi için peşin ödenmiş giderlerin dönemsellik ilkesine uygun olarak kaydedilmesine dikkat edilmesi uygun olacaktır.

BULGU 3: Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesabının Kullanılmaması

Şirketin mali tablolarında 372 ve 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesaplarının kullanılmadığı ve bünyesinde çalışan personel için kıdem tazminatı karşılığının ayrılmadığı görülmüştür.

www.balioglu.net

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı 1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde, belirlenecek esaslar çerçevesinde ayrılacak kıdem tazminatı karşılıklarının 372 ve 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesaplarında gösterileceği, hesaplanan kıdem tazminatı karşılık tutarlarının ilgili gider hesaplarına borç, vadesine göre 372 ve/veya 472 hesaplarına alacak kaydedileceği, uzun vadeli olanların 472 hesabına kaydedileceği, vadesi bir yılın altına düşerek izleyen dönemde ödenebilir hale gelenlerin ise 372 hesabına aktarılacağı, ödendiği takdirde de 372 hesabına borç yazılarak hesabın kapatılacağı düzenlenmiştir.

Muhasebenin temel kavramlarından bir tanesi *"ihtiyatlılık"* tır. Bu kavram, muhasebe olaylarında temkinli davranılması ve işletmenin karşılaşabileceği risklerin göz önüne alınması gerektiğini ifade eder. Bu kavramın sonucu olarak, işletmeler, muhtemel giderleri ve zararları için karşılık ayırırlar, muhtemel gelir ve kârlar için ise gerçekleşme dönemlerine kadar herhangi bir muhasebe işlemi yapmazlar. Buna göre kıdem tazminatı karşılığının ayrılması ihtiyatlılık kavramının da bir gereğidir.

Yapılan incelemelerde kurumun 232 personeli bulunmakta iken yıl içinde 13 personelin iş akdine son verildiği ve bunlar için toplam 81.224,40 TL kıdem ve ihbar tazminatı ödendiği, ödenen kıdem tazminatı toplamının ise 64.858,87 TL olduğu tespit edilmiştir. Ancak Şirketin

mali tablolarına bakıldığında ise 372 ve 472-Kıdem Tazminatı Karşılığı Hesaplarının mali tablolarda yer almadığı, kıdem tazminatı ödemelerinin 740-Hizmet Üretim Maliyeti Hesabı'na kaydedilerek doğrudan gider yazıldığı görülmüştür.

372 ve 472 hesapları Şirketin cari yılda ve sonraki dönemde ödeyeceği kıdem tazminatlarını göstermektedir. Bu tazminatlar personel harcamalarının planlanması ve bütçeleştirilmesinde dikkate alınması gereken önemli bir gider unsurudur. Ayrıca bu hesaplarda görünen tutarlar Kurum için bir yükümlülük mahiyetindedir. Dolayısıyla hem personel harcamalarının daha iyi planlanabilmesi hem de yükümlülüklerin mali tablolarda gerçeğe uygun biçimde görünmesi için 372 ve 472 hesaplarının mevzuata uygun biçimde kullanılmasının gerekli olduğu değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Şirket Kayıtlarında Yer Alan Maddi Duran Varlıklar İçin Amortisman Ayrılmaması

Şirketin aktifinde yer alan maddi duran varlıklar için dönem sonlarında amortisman ayrılmadığı görülmüştür.

www.balioglu.net

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı 1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde, maddi duran varlık bedellerinin, kullanılabilecekleri süre içerisinde hesaben yok edilebilmesini sağlamak amacıyla 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabı'nın kullanılacağı, ayrılan amortismanların ilgili gider hesapları karşılığında bu hesaba alacak; satılan, devredilen, kullanma yeteneğini kaybedenlerin ise bu hesaba borç, ilgili varlık hesabına da alacak kaydedileceği düzenlenmiştir.

Muhasebenin temel kavramlarından biri de *"dönemsellik"* tir. Bu kavram; işletmenin sürekliliği kavramı uyarınca sınırsız kabul edilen ömrünün, belli dönemlere bölünmesi ve her dönemin faaliyet sonuçlarının diğer dönemlerden bağımsız olarak saptanmasıdır. Gelir ve giderlerin tahakkuk esasına göre muhasebeleştirilmesi, hasılat, gelir ve kârların aynı döneme ait maliyet, gider ve zararlarla karşılaştırılması bu kavramın gereğidir.

Amortisman ayrılması; maddi duran varlıklarda, zamana bağlı olarak eskime ve yıpranma gibi nedenlerden ötürü oluşan değer kayıplarının belirli usullerle hesaplanarak dönem karından indirilmek üzere gider yazılmasıdır. İşletmeler kullanmak üzere aldıkları maddi duran varlıkları normal şartlarda bir yıldan daha uzun süreyle kullanırlar. Bu nedenle, maddi duran varlıkların ekonomik ömrü boyunca gider yazılması gerekir. Böyle yapılarak maddi duran

varlık kullanıldığı muhasebe dönemlerine dağıtılarak gider yazılmış olur ve muhasebenin dönemsellik kavramı yerine getirilir.

Ayrılacak amortisman tutarı, oranı ve ayırma süresi maddi duran varlığın türüne göre değişmektedir. Amortisman dönemsel olarak ayrılmakta olup ilgili dönemde ayrılmayan amortismanın daha sonra ayrılması mümkün değildir.

Şirketin mali tablolarına bakıldığında 250, 252, 254 ve 255 hesaplarında yer alan maddi duran varlıkların toplam değeri 2019 yılında 32.002.646,62 TL iken bu rakam 2020 yılında 32.413.476,23 TL'ye yükselmiştir. Ancak 257-Birikmiş Amortismanlar Hesabı'na bakıldığında hesabın 2019 mali tablolarında 103.076,23 TL, 2020 yılı mali tablolarında ise 84.215,11 TL olarak yer aldığı görülmektedir. Anlaşılacağı gibi Şirketin 2020 yılında sahip olduğu varlıların değeri artarken bu varlıklara ait amortisman tutarları ise azalmıştır.

Ayrıca dikkat çeken bir başka husus, sahip olunan varlıkların değeri göz önüne alındığında, 257 hesabında yer alan birikmiş amortisman tutarının oldukça düşük kalmasıdır. Bu durum, Şirket varlıkları için geçmiş yıllarda da yeterince amortisman ayrılmadığını göstermektedir.

www.balioglu.net

Amortisman işlemlerinin, muhasebenin dönemsellik ilkesi dikkate alınarak yerine getirilmesi uygun olacaktır.

B. DİĞER BULGULAR

Bu bölümde, mali rapor ve tablolara verilen görüş ile ilgili olmayan bulgular yer almaktadır.

BULGU 1: Banka Hesaplarından Yapılan Ödemelerde Verilen Çek ve Gönderme Emirleri Hesabının Kullanılmaması

Şirketin banka hesabı aracılığıyla yapığı ödemelerde ve kendi banka hesapları arasındaki aktarmalarda 103-Verilen Çek ve Gönderme Emirleri Hesabı'nın kullanılmadığı görülmüştür.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı 1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde, işletmenin üçüncü kişilere bankalardan çekle veya ödeme emri ile yapacağı ödemelerin 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı'nda izleneceği, kişilere çek ve ödeme emri verildiğinde hesaba

alacak; çek ve ödeme emirlerinin bankadan tahsil edildiği anlaşıldığında bu hesaba borç, 102-Bankalar Hesabı'na alacak kaydedileceği düzenlenmiştir.

Yapılan incelemelerde, 2020 yılı kesin mizanına göre Şirketin banka hesaplarına giren toplam tutar 63.265.006,08 TL, hesaplarından çıkan toplam tutar ise 62.972.790,88 TL'dir. Ancak yine aynı mizana bakıldığında şirketin banka hesaplarından yapılan çıkışlarda 103-Verilen Çekler ve Gönderme Emirleri Hesabı'nın kullanılmadığı görülmektedir.

Mevzuat hükümlerine uyumun sağlanması için banka hesaplarından yapılacak ödeme ve aktarmalarda 103 hesabının kullanılması uygun olacaktır.

BULGU 2: Diğer Hazır Değerler Hesabının Kullanılmaması

Şirketin vezneleri aracılığı ile nakit olarak tahsil edilen paranın bankaya yatırılması sırasında 108-Diğer Hazır Değerler Hesabı'nın kullanılmadığı görülmüştür.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan, Hazine ve Maliye Bakanlığı 1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde, nitelikleri itibarıyla hazır değer sayılan pullar, vadesi gelmiş kuponlar, tahsil edilecek banka ve posta havaleleri yoldaki paralar gibi değerlerin hazır değer sayılacağı, bu değerler elde edildiğinde 108-Hazır Değerler Hesabı'nın borcuna, elden çıkarıldığında da alacağına kaydedileceği düzenlenmiştir.

www.balioglu.net

Aydın imar Sanayi ve Ticaret AŞ'de yapılan incelemelerde, şirketin nakit tahsilat için gişelerinin bulunduğu, bu gişelerden elde edilen nakdin ise duruma göre günlük ya da birkaç günde bir olacak şekilde banka hesabına aktarıldığı görülmüştür.

2020 yılı kesin mizanına göre 100-Kasa Hesabı'na yıl içinde 565.599,65 TL giriş, 562.485,64 TL çıkış, 108 hesabına ise 115.842,43 TL giriş ve çıkış yapılmıştır. Ancak 108 hesabına kaydedilen tutarın kredi kartları ile yapılan tahsilatlarla ilgili olduğu, şirket kasasında bulunan nakdin bankaya yatırılması esnasında ise108 hesabının kullanılmadığı anlaşılmıştır.

Mevzuat hükümlerine uyumun sağlanması için kasadan bankaya yatırılan varlıklarla ilgili olarak 108 hesabının kullanılması uygun olacaktır.

BULGU 3: Ödenen Sermayelerin Sermaye Yedekleri Hesabında İzlenmesi ve Şirket Sermayesinin 2/3'ünün karşılıksız Kalma Riskinin Doğması

Şirket hisselerinin tamamına sahip olan Aydın Büyükşehir Belediyesi tarafından yapılan sermaye ödemelerinin 529-Diğer Sermaye Yedekleri Hesabı'na kaydedildiği ve Şirket sermayesinin neredeyse 2/3'ünün karşılıksız kaldığı görülmüştür.

A- Ödenen sermayelerin Sermaye Yedekleri Hesabı'nda izlenmesi

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı 1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde, sermayelerin kaydına ilişkin düzenlemeler 50-Ödenmiş Sermayeler hesap grubunda gösterilmiştir. Buna göre; işletmeye tahsis edilen veya işletmelerin ana sözleşmelerinde yer alan ve Ticaret Sicili'ne tescil edilmiş bulunan sermaye tutarının 500-Sermayeler Hesabı'nda, taahhüt edilen sermaye tutarlarının ise 501-Ödenmemiş Sermayeler Hesabı'nda izleneceği belirtilmiştir.

www.balioglu.net

Sermaye yedekleriyle ilgili olarak da yine aynı Tebliğ'in 52-Sermaye Yedekleri hesap grubunda; hisse senedi ihraç primleri, iptal edilen ortaklık payları ve yeniden değerleme değer artışları gibi sermaye hareketleri dolayısıyla ortaya çıkan ve işletmede bırakılan tutarların bu hesap gurubunda izleneceği, hesap grubu içerisinde sayılanların dışında kalan diğer sermaye yedeklerinin ise 529-Diğer Sermaye Yedekleri Hesabı'nda izleneceği düzenlenmiştir.

Ticaret Sicili'ne bakıldığında Aydın İmar ve Sanayi Ticaret AŞ'nin sermayesi 40.212.000,00 TL olarak görünmektedir. Bu sermayenin tamamı ödenmiş olup hissedarlar tarafından taahhüt edilip de yerine getirilmeyen herhangi bir sermaye unsuru bulunmamaktadır.

Şirketin 2019 mali tabloları ile 2019 yılına ilişkin bağımsız denetim raporu incelendiğinde, taahhüt edilen şirket sermayesinin 2020 yılından önce tamamen ödendiği anlaşılmaktadır. Ancak Şirket hisselerinin tamamını elinde bulunduran Aydın Büyükşehir Belediyesi tarafından 2020 yılında da sermaye ödemelerinin devam ettiği görülmüştür. Belediye bu kapsamda 2020 yılı içinde Şirkete 14.750.000,00 TL tutarında sermaye yatırmıştır.

Her ne kadar Ticaret Sicilinde Şirketin sermayesi 40.212.000,00 TL olarak görünse de Aydın Büyükşehir Belediye Meclisinin 12.01.2016 tarih ve 09 sayılı kararı ile Şirketin sermayesi 100.000.000,00 TL'ye çıkarılmıştır. Bu kapsamda Belediyenin sermaye ödemesi yapmasında mevzuata aykırı bir durum bulunmamaktadır. Ancak Şirket, sermayesi artırılmasına karşılık kayıtlı sermayesini artırarak Ticaret Sicili'nde düzeltmemiştir.

Şirketin mali tablolarına bakıldığında, 500-Sermayeler Hesabı'na göre Şirketin ödenmiş sermayesi 40.212.000,00 TL olarak görünmekte ve 2020 yılı içinde bu hesaba herhangi bir kayıt yapılmadığı anlaşılmaktadır. 529–Diğer Sermaye Yedekleri Hesabı'nda yer alan tutar ise 48.303.000,00 TL olup 2020 yılında bu hesaba yapılan kayıt tutarı 14.750.000,00 TL'dir. Buradan anlaşılacağı üzere Belediye tarafından yatırılan sermaye tutarları 529-Diğer Sermaye Yedekleri Hesabı'na kaydedilmektedir.

B- Şirket sermayesinin 2/3'ünün karşılıksız kalma riskinin doğması

Yine mali tablolar incelendiğinde; 580-Geçmiş Yıl Zararları Hesabına göre Şirketin 2014 ile 2019 yılları arasında 6 yıllık zaman zarfında karşılaştığı toplam zarar tutarının 45.726.964,64 TL, 591-Dönem Net Zararı Hesabı'na göre ise 2020 yılında karşılaşılan zarar tutarının 13.011.369,09 TL olduğu görülmektedir. Buna göre Şirketin uğradığı toplam zarar miktarı 58.738.333,73 TL olmaktadır.

6102 sayılı Türk ticaret Kanunu'nun sermayenin kaybı ve borca batık olma durumuna ilişkin *"Çağrı ve Bildirim Yükümü"* başlıklı 376'ncı maddesine göre;

www.balioglu.net

Son yıllık bilançodan, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının yarısının zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşılırsa, yönetim kurulu, genel kurulu hemen toplantıya çağırır ve bu genel kurula uygun gördüğü iyileştirici önlemleri sunar. Ancak son yıllık bilançoya göre, sermaye ile kanuni yedek akçeler toplamının üçte ikisinin zarar sebebiyle karşılıksız kaldığı anlaşıldığı takdirde, derhâl toplantıya çağrılan genel kurul, ya sermayenin üçte biri ile yetinilmesine ya da sermayenin tamamlanmasına karar vermelidir. Genel kurul tarafından bu yönde herhangi bir karar alınmadığı takdirde şirket kendiliğinden sona erer.

Şirketin mali tablolarına yansıyan bazı rakamlara yukarıda yer verilmişti. Buna göre şirketin kayıtlı ve ödenmiş sermayesinin 40.212.000,00 TL, geçmiş yıllar zararının 45.726.964,64 ve 2020 yılı sonu itibariyle gerçekleşen toplam zararının 58.738.333,73 TL olduğu göz önüne alındığında, Şirketin uğradığı zararın 2019 yılı sonu itibariyle ödenmiş sermayesinin tamamını karşılıksız bıraktığı görülecektir. 2020 ve önceki yıllara ilişkin Yönetim Kurulu ve Genel Kurul kararları incelendiğinde, Yönetim Kurulu'nun ve Genel Kurul'un bu konu hakkında herhangi bir girişimde bulunmadığı herhangi bir karar almadığı görülmüştür. Bu itibarla Kanun hükmü gereği Şirketin fiilen sona ermesi gerekmektedir.

Ancak muhasebenin temel kavramlarından birisi de *"özün önceliği"*dir. Bu kavram, işlemlerin muhasebeye yansıtılmasında ve onlara ilişkin değerlendirmelerin yapılmasında biçimlerinden çok özlerinin esas alınması gereğini ifade etmektedir.

Buna göre Belediye tarafından yatırılan sermaye her ne kadar ödenmiş sermaye olarak kaydedilemeyip sermaye yedeği olarak kaydedilse ve sermaye yedekleri hesabında görünen tutar kanunda belirtilen sermaye yedeği olmasa da, özü itibariyle ödenmiş sermaye olarak değerlendirilmesi gerekecektir.

Bu değerlendirmeyle şirketin ödenmiş sermayesi 2019 sonunda 73.765.000,00 TL, 2020 yılı sonu itibariyle ise 88.515.000,00 TL olarak gerçekleşmiş olacaktır.

Sermayenin 88.515.000,00 TL olduğu kabul edildiğinde, Şirket sermayesinin 2/3'ü 59.010.000,00TL olmaktadır. 6102 sayılı Kanun hükmü gereğince, Şirketin uğradığı toplam zararın bu tutara erişmesi ve Genel Kurul tarafından bir karar alınmaması halinde Şirketin kendiliğinden fesih olma durumu ortaya çıkacaktır. Şirketin 2020 yılı sonundaki toplam zararının 58.738.333,73 TL olduğu düşünüldüğünde Kanun'da belirtilen sınıra çok yaklaşılmış olduğu görülecektir.

www.balioglu.net

Şirketin 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu'nda belirtilen yaptırımlarla karşı karşıya kalmaması için en kısa zamanda genel kurul toplantısı yapılarak gerekli işlemlerin başlatılmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 4: Satın Alınan Varlıklar İçin Gider Pusulası Düzenlenmemesi

Şirketin vergi mükellefi olmayan gerçek kişilerden yaptığı mal alımlarında gider pusulasının düzenlenmediği görülmüştür.

Mal ve hizmet alım ve satımlarında hangi kanıtlayıcı belgelerin düzenlenmesi gerektiği 213 sayılı VUK'ta hüküm altına alınmıştır. Kanun'un *"Gider pusulası"* başlıklı 234'üncü maddesine göre; Gider pusulası işin mahiyeti, emtianın cins ve türü ile miktar ve bedelini, işi yaptıran ile yapanın veya emtiayı satın alan ile satanın adlarıyla soyadlarını ya da unvanlarını, adreslerini ve işin tarihini ihtiva eden ve iki nüsha olarak düzenlenen belgedir. Gider pusulası, birinci ve ikinci sınıf tüccarların, kazancı basit usulde tespit edilenlerin ve defter tutmak mecburiyetinde olan serbest meslek erbabı ve çiftçilerin vergiden muaf esnafa yaptırdıkları işler veya onlardan satın aldıkları emtia için düzenlenecek olup vergiden muaf esnaf tarafından verilmiş fatura hükmündedir.

Aydın İmar Sanayi ve Ticaret AŞ'nin iştigal alanlarından bazıları turizm ve yolcu taşımacılığı olup, Şirket bu kapsamda tekne ile turizm amaçlı yolcu taşımacılığı da yapmaktadır. Dolayısıyla Şirketin alım satımını yaptığı varlıklar içinde yolcu tekneleri de bulunmaktadır.

Yapılan incelemelerde Şirketin daha önceki yıllarda olduğu gibi 2020 yılı içinde de muhtelif tarihlerde tekne alım satımı yaptığı, satın alınan teknelerden bazılarının vergi mükellefi olmayan kişilerden alındığı ancak alınan tekneler için alım sırasında ve sonrasında gider pusulası düzenlenmediği görülmüştür.

Şirket tarafından; gider pusulası düzenlenmemesine gerekçe olarak, alım satım işleminin ilçe dışındaki Liman Başkanlığında yapılması ve burada gider pusulalarının bulunmaması gösterilmiş ve Liman Başkanlığından alınan evrak ile kayıt yapıldığı belirtilmiştir. Ancak işlemin ilçe dışında yapılmış olması 213 sayılı VUK'ta yer verilen kanıtlayıcı belgelerin düzenelenmemesine gerekçe olamayacağı gibi, bu Kanun'da sayılanlar dışında düzenlenen belgeler de Kanun'daki kanıtlayıcı belgelerin yerine geçemez. Dolayısıyla bundan sonra yapılacak benzer işlemlerde ilgili mevzuat hükümlerinde sayılan kanıtlayıcı belgelerin düzenlenmesi gerekli olacaktır.

www.balioglu.net

BULGU 5: Otobüslere Alınan Reklamlara İlişkin Gelirlerin Tahakkuk ve Tahsilinin Yapılmaması

Şirketin şehir içi ulaşım faaliyetlerinde kullanılan otobüslerinde, 2017 yılında Aydın Büyükşehir Belediyesinin reklamlarına yer verilmesine rağmen bu reklamlara ilişkin ücretlerin tahsil edilmediği ve bunların Şirketin alacakları içinde gösterilmediği tespit edilmiştir.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı 1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde 12-Ticari Alacaklar hesap grubuyla ilgili olarak; bir yıl içinde paraya dönüşmesi öngörülen ve işletmenin ticari ilişkisi nedeniyle ortaya çıkan senetli ve senetsiz alacaklarının bu hesap grubunda gösterileceği, ticari ilişkilerden dolayı ana kuruluş, iştirak ve bağlı ortaklıklardan olan alacakların, bu grupta yer alan ilgili hesaplarda gösterileceği; 22-Ticari Alacaklar hesap grubuyla ilgili olarak ise hesap gurubunda bir yıldan daha uzun vadeli senetli ve senetsiz ticari alacakların izleneceği, vadesi bir yılın altına düşenlerin dönen varlıklar içerisindeki ilgili hesaplara aktarılacağı düzenlenmiştir. Dolayısıyla ticari bir ilişki sonucu ortaya çıkan alacaklar vadesine ve türüne göre bu hesap gruplarında yer alan hesaplardan birine kaydedilecektir.

Muhasebenin temel kavramlarından biri olan *"parayla ölçülme kavramı"*, parayla ölçülebilen iktisadi olay ve işlemlerin muhasebeye ortak bir ölçü olarak para birimiyle yansıtılması gerektiğini ifade etmektedir. Buna göre ticari işlemlerin karşılığını teşkil eden o işlemin ya da hizmetin değeri, muhasebe kayıtlarına parasal karşılığı üzerinden geçirilmelidir.

Şirketin 01.12.2016 tarihli Yönetim Kurulu toplantısında şirkete ait otobüslere belirlenen ücretler karşılığında reklam alınabileceği belirtilmiştir. Söz konusu karar gereğince de Aydın Büyükşehir Belediyesi tarafından Şirkete çeşitli tarihlerde çeşitli süreleri kapsayan reklamlar verilmiştir.

Her ne kadar sonraki yıllarda bu yönde bir hizmet sunulmamış olsa da, 2017 yılında Şirkete ait otobüslerde Aydın Büyükşehir Belediyesine ait reklam mahiyetinde tanıtımlar yapılmış ancak bu tanıtımların karşılığı olan ücretler Şirketin muhasebe kayıtlarına ticari alacak olarak kaydedilmemiş ve ücretlerin tahsili yoluna gidilmemiştir.

Bu konuya 2017 yılına ilişkin Sayıştay Denetim Raporu'nda da yer verilmiş olup sonrasında herhangi bir tahsilatta bulunulmadığı gibi, alacakla ilgili olarak herhangi bir muhasebe kaydı da yapılmamıştır.

www.balioglu.net

Şirket, Belediye tarafından verilen reklamların ticari maksatlı olmadığını, bu reklamların bilgilendirme niteliği taşıdığını, benzer biçimde Emniyet ve Jandarmanın da tanıtımlarının yapıldığı belirtmiştir.

Belediyeler, Emniyet ve Jandarma gibi kuruluşların aksine siyasi yönü de bulunan kurumlardır. Bu kurumların tanıtımının yapılması kamu yararı taşıdığı gibi kurumun siyasi olarak tanıtımını da sağlamaktadır. Dolayısıyla diğer kamu kurum ve kuruluşlarından bu yönleriyle ayrılmaktadır. Burada önemli olan kriter otobüslerde yapılan bilgilendirmelerin niteliği ve kapsamıdır. Örneğin hangi gün ve saatte hangi ilçelerde su kesintisinin yapılacağı, hangi yolların trafiğe kapatılacağı ya da Belediyenin sosyal yardımlarından yararlanabilmek için nerelere başvuruda bulunulabileceği bir bilgilendirme niteliğinde iken Belediyenin o yıl ne kadar altyapı yatırımı yaptığı, nerelere alt ve üst geçit yapıldığı ya da ne kadar insana hangi miktarda sosyal yardımda bulunulduğu gibi bilgilerin verilmesi ise bir anlamda Belediyenin verdiği hizmetlerin reklamının yapılması olacaktır.

Dolayısıyla verilen hizmetin ücrete tabi olup olmamasında yukarıda örneği verilen kriterlerin dikkate alınması gerekmektedir. Hem 2017 yılı Denetim Raporunda yer verilen

hususlarla ilgili olarak hem de bundan sonra verilecek muhtemel hizmetler için, verilen hizmetin kamu yararı taşıyan bir bilgilendirme mi yoksa kurumların tanıtımının yapıldığı bir reklam mı olduğunun belirlenmesi, şayet bunlar reklam niteliğinde ise ücret tahsil edilmesi yoluna gidilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 6: Sosyal Güvenlik Kurumuna Zamanında Prim Yatırılmaması ve Bildirim Yapılmaması Nedeniyle Para Cezası ve Gecikme Zammı Ödenmesi

Şirketin, çalıştırdığı personellerinin SGK (Sosyal Güvelik Kurumu) primlerini zamanında yatırmaması nedeniyle gecikme zammı, SGK'ya yapılması gerekli bildirimlerin zamanında yapılmaması nedeniyle de idari para cezası ödediği tespit edilmiştir.

6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil usulü Hakkında Kanun'un *"Gecikme Zammı, Nispet ve Hesabı"* başlıklı 51'inci maddesine göre; amme alacağının ödeme müddeti içinde ödenmeyen kısmına vadenin bitim tarihinden itibaren her ay için ayrı ayrı % 4 oranında gecikme zammı tatbik olunur. Ay kesirlerine isabet eden gecikme zammı günlük olarak hesap edilir.

www.balioglu.net

5510 Sayılı Sosyal Güvenlik ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun 102'nci maddesinde kurumca verilecek idari para cezaları düzenlenmiştir. Buna göre kanun hükmüne uygun ve zamanında bildirim yapılmaması halinde maddede belirtilen müeyyidelerle karşılaşılacaktır.

Yapılan incelemelerde, Şirketin 2020 yılı içinde toplam 180.980,69 TL tutarında gecikme zammı ve idari para cezası ödediği görülmüştür. Ödenen bu cezanın büyük kısmının işçi ve işveren sigorta primlerinin SGK' ya zamanında ödenmemesinden doğan gecikme zamlarından, bir kısmının da çalışanların kullandıkları raporlara ilişkin bildirimlerin SGK' ya zamanında verilmemesi nedeniyle 5510 sayılı kanun hükümleri doğrultusunda SGK tarafından tatbik edilen idari para cezalarından kaynaklandığı tespit edilmiştir.

Bulguyla ilgili olarak Şirketin verdiği cevaba göre; SGK'ya yapılması gereken bildirimlerin zamanında yapılmamasına hem iş kazasına uğrayan hem de muhasebe biriminde çalışan personelin ihmal ve dikkatsizliğinin neden olduğu ancak Şirkete kesilen cezanın maaşlarından kesilmek suretiyle ilgili personelden tahsil edilmeye devam edildiği, primlerin zamanında ödenememesinin ise kaynak yetersizliğinden ileri geldiği anlaşılmaktadır.

Kamu kurumlarına yapılması gerekli olan bildirimlerin zamanında ve eksiksiz yapılmasına ilişkin işlemler ilgili personelin görevi iken bunların takibini yapmak, kamu alacaklarının zamanında ödenmesini garanti altına alacak kaynağı temin etmek, Şirketin finansal yönetimini sağlamak yani özetle; Şirketin benzer cezai işlemlere maruz kalmaması için bu kapsamdaki yönetsel ve mali kontrolleri oluşturmak ve işlerliğini sağlamak ise Şirket yönetiminin görev ve sorumluluğudur.

BULGU 7: Şirketin, Zarar Etmesine Rağmen Yüksek Tutarlı Sponsorluk Anlaşması Yapması

Şirketin kuruluşundan bu yana her yıl zarar etmesine rağmen sponsorluk anlaşmaları yapılırken fayda / maliyet dengesinin gözetilmediği görülmüştür.

Şirketin 2020 ve geçmiş yıl mali tabloları incelendiğinde, kurulduğu tarihten bu yana hiç kar etmediği ve her yıl zarar beyan ettiği görülmüştür. Şirketin zarar etmesindeki asıl etken Belediye Kanunu ile Belediyeye verilmiş olan şehir içi yolcu taşımacılığı hizmetlerinin Belediye tarafından Şirkete devredilmesi ve kamu yararı ağır basan bu hizmetin genellikle zararına gerçekleştirilmesidir. Ancak Şirketin gider kalemlerine bakıldığında asli hizmetiyle ilgili olmayan bir takım harcamaların bulunduğu ve bu harcamaların Şirketin katlandığı zarar içinde önemli bir paya sahip olduğu görülmektedir.

www.balioglu.net

760-Pazarlama Satış ve Dağıtım Giderleri Hesabı'na göre Şirketin 2020 yılında pazarlama amacıyla yaptığı harcamaların toplamı 1.194.963,81 TL olarak görünmekte olup (KDV tutarı da eklendiğinde alınan hizmetin Şirkete maliyeti 1.395.000,00 TL ye çıkmaktadır) bu giderin tamamına yakını bir amatör spor kulübüyle yapılan sponsorluk anlaşması ile ilgilidir.

Yapılan sözleşmeler incelendiğinde sponsorluk konusunun, Voleybol 1'inci liginde yer alan kulübün müsabakalarında, sahanın uygun görülen yerlerinde ve sporcuların formalarında Şirket isim ve logosuna yer verilmesi olduğu görülmüştür.

Aydın İmar Sanayi ve Ticaret AŞ'nin temel faaliyeti şehir içi yolcu taşımacılığı olup Şirketin mali tabloları incelendiğinde elde edilen gelir ve yıllık maliyetlerin büyük kısmının bu taşımacılık faaliyetinden kaynaklandığı görülecektir. Ancak bunun yanında Şirket, hafriyat işi ve turizm amaçlı tekne ile yolcu taşımacılığı da yapmaktadır.

Sponsorluk ve reklam gibi hizmetleri almanın amacı, yapılan işi hitap edilen kesime duyurarak fayda / maliyet dengesi çerçevesinde kazanç sağlamaktır. Sponsorluk konusuna

bakıldığında bu reklamların sadece Aydın ilinde değil spor müsabakalarının yapıldığı her ilde gösterildiği anlaşılmaktadır. Şirketin faaliyet yürüttüğü iş alanları göz önüne alındığında sponsorluk anlaşması ile reklam hizmeti alınmasının şehir içi yolcu taşımacılığı ve hafriyat işine yönelik olmadığı anlaşılabilecektir. Zira bu faaliyetlerin Belediyenin yetki verdiği Şirket tarafından yürütülmesi, o şehirde yaşayan ve bu hizmetleri kullanan vatandaşlar tarafından zaten bilinecek bir olgudur. Ayrıca Aydında yaşamayanlar için ise bunun bir anlam ifade etmediği açıktır. Dolayısıyla alınan reklam hizmetinin fayda sağlayabileceği tek faaliyet konusu tekne ile turizm amaçlı yolcu taşımacılığı olacaktır.

Şirket, Bozdoğan ilçesinde bulunan kanyon gölünde tekne turları düzenleyerek turistik faaliyetlerde bulunmaktadır. Şirketin bu faaliyetlerden 2020 yılında elde ettiği brüt gelir yalnızca 149.974,58 TL olarak gerçekleşmiştir. *(2020 yılında gelir düzeyinin düşük kalmasında yaşanan Covid- 19 salgını da etkili olduğu için gelir - gider karşılaştırması yapılmasında 2020 yılının baz alınması gerçekçi olmayacaktır. Bu nedenle 2019 yılı faaliyet sonuçlarına bakmakta yarar vardır. Buna göre 2019 yılında bahsedilen faaliyetlerden elde edilen toplam brüt gelir tutarı 873.860,15 TL olarak gerçekleşmiştir.)*

www.balioglu.net

Görüldüğü gibi 2020 yılında yapılan reklam harcaması, hiçbir olumsuz durumun bulunmadığı 2019 yılında tekne turlarından elde edilen gelirin bile 1,5 katından daha fazladır. Şirketin sadece 2020 yılında 13.011.369,09 TL zarar ettiği göz önüne alındığında, yapılan sponsorluk anlaşması için ödenen bedelin, karşılaşılan zarar içinde önemli bir paya sahip olduğu görülecektir ki, bu tablonun fayda/maliyet değerlendirmeleri bağlamında olumsuz bir görüntü verdiği açıktır.

Konuyla ilgili olarak Şirketin beyanında; reklam hizmeti alınmasıyla Şirket tarafından verilen hizmetin geniş kesimlere duyurulmasının amaçlandığı belirtilmiş ve kanyona olan ilginin artırılması yoluyla hem Şirket gelirlerinin yükselmesinin hem de bölgenin tanıtımının sağlanmasının amaçlandığı ifade edilmiştir.

Belediye şirketleri nitelikleri itibariyle birer ticaret şirketi olmalarının yanında kamu kaynağı kullanmaları nedeniyle ticari amaç güden diğer şirketlerden ayrılmaktadırlar. Bu şirketlerin amacı kar elde etmenin yanında kamu yararı bulunan hizmetlerin sunulmasını da sağlamaktır. Bu yönüyle Şirketin bölge tanıtımını sağlayacak reklam hizmetlerini almasının bir sakıncası bulunmamaktadır. Ancak alınan hizmet karşılığı sağlanan fayda da hizmet için katlanılan maliyetle orantılı olmak durumundadır. Zira bölge tanıtımını yapmak birincil olarak

Şirketin değil ilgili yerel yönetimlerin sorumluluğudur. Sonuç olarak Şirketin reklam hizmeti almasında bir sakınca bulunmadığı belirtilmekle birlikte bunun için yapılacak harcamalarda fayda/maliyet dengesinin gözetilmesinin daha uygun olacağı değerlendirilmektedir.

BULGU 8: İlk Madde ve Malzeme Hesabının Kullanılmaması

Yükleniciden muhtelif seferlerde tanker ile alınarak depoya konulan ve bu depodan kullanıma sunulan akaryakıtın 150-İlk Madde ve Malzeme Hesabı yerine 740-Hizmet Üretim Maliyeti Hesabı'na kaydedildiği görülmüştür.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı 1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde, üretimde veya diğer faaliyetlerde kullanılmak üzere işletmede bulundurulan hammadde, yardımcı madde, işletme malzemesi, ambalaj malzemesi ve diğer malzemelerin 150-İlk Madde ve Malzeme Hesabı'nda izleneceği, satın alındıkları ya da üretildikleri maliyet bedelleri ile bu hesabın borcuna, üretime verildiğinde, tüketildiğinde, satıldığında veya devredildiğinde ise hesabın alacağına kaydedileceği düzenlenmiştir.

www.balioglu.net

Aydın İmar İmar Sanayi ve Ticaret AŞ'nin unvanında esas faaliyet konusu olarak imar gösterilmiş olsa da Şirketin mevcut durumdaki asli iştigal alanı şehir içi yolcu taşımacılığıdır. Bunun yanında turizm amaçlı tekne işletmeciliği ile kafe ve restoran işletmeciliği de bulunmaktadır. Bu nedenle şirketin hizmet üretimindeki temel girdisi ve esas maliyet unsuru akaryakıt ürünleridir.

Şirkete ait otobüslerde ve teknelerde kullanmak için toplu olarak satın alınıp şirkete ait depolara stoklanan akaryakıt ürünleri ihtiyaç halinde bu depolardan otobüs ve teknelerin yakıt depolarına verilmektedir. Ancak yapılan incelemelerde, ilk madde ve malzeme niteliğinde olan bu ürünler için 2020 yılında alınan akaryakıt bedelinin 740-Hizmet Üretim Maliyeti Hesabı'na kaydedilerek doğrudan giderleştirildiği görülmüştür.

Hem mevzuata uyumun sağlanması hem de stok yönetimi ve takibinin gerçeğe uygun yapılabilmesi için toplu olarak alınıp stoklanan akaryakıt ürünlerinin 150 hesabında takip edilmesi uygun olacaktır.

BULGU 9: Şirket Adına Kesilen Trafik Cezalarının Yanlış Hesap Kodu Kullanılarak Ödenmesi

Otobüs şoförleri tarafından yapılan trafik ihlallerinde Şirket adına kesilen trafik cezalarının 329-Diğer Ticari Borçlar Hesabı'na kaydedildiği görülmüştür.

26.12.1992 tarih ve 21447 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Hazine ve Maliye Bakanlığı 1 Sıra numaralı Muhasebe Sistemi Uygulama Genel Tebliği'nde, 329-Diğer Ticari Borçlar Hesabı'nın, 32-Ticari Borçlar hesap grubu içinde yer alan diğer hesap alanlarına girmeyen ticari borçların izlenmesinde kullanılacağı; 135 ve 235-Personelden Alacaklar Hesaplarının ise, işletmeye dahil personel ve işçilerin işletmeye olan çeşitli borçlarının izlenmesinde kullanılacağı belirtilmiştir.

Aydın il sınırları içindeki toplu taşıma hizmetinin yürütülmesi işi Aydın Büyükşehir Belediyesi tarafından Aydın İmar ve Sanayi Ticaret AŞ'ye devredilmiştir. Bu kapsamda Şirketin ana faaliyet konusu da şehir içi yolcu taşımacılığıdır.

www.balioglu.net

Yapılan incelemelerde, yolcu taşımada kullanılan otobüslerin şoförleri tarafından yapılan trafik ihlallerinde karşılaşılan trafik cezalarının Şirket adına kesildiği ve Şirket tarafından ödendiği, ancak şoförün kusurlu olduğunun anlaşılması durumunda ise Şirket tarafından ödenen ceza için ilgili şoföre rücu edildiği görülmüştür.

Bu işlem muhasebe kayıtlarına geçirilirken ceza makbuzlarının 329-Diğer Ticari Borçlar Hesabı'na kaydedildiği, karşılığında ise 689-Diğer Olağan Dışı Gider ve Zararlar Hesabı'nın kullanıldığı tespit edilmiştir. Yani şirket ödediği ve daha sonra cezaya yol açan kişiden tahsil ettiği ceza tutarlarını yukarıda belirtilen söz konusu Tebliğ hükümlerinin aksine, hatalı olarak, hem bir ticari borç hem de olağan dışı gider olarak kayıtlarına almaktadır.

Bundan sonra karşılaşılacak muhtemel trafik cezası ve benzer durumlar nedeniyle ödenmek zorunda kalınacak olan cezalarda, Tebliğe ve muhasebe tekniğine uygun bir bir biçimde kayıt yapılarak cezaya maruz kalındığında ilgili personel için 135-Personelden Alacaklar Hesabı'na kayıt yapılması cezanın personelden tahsili ya da alacağından mahsubu durumunda ise 135 hesabından çıkış yapılması uygun olacaktır.

T.C. SAYIŞTAY BAŞKANLIĞI
06520 Balgat / ANKARA
Tel: 0 312 295 30 00; Faks: 0 312 295 48 00
e-posta: sayistay@sayistay.gov.tr
https://www.sayistay.gov.tr

www.balioglu.net

8. EKLER

EK 1: İZLEME

Önceki Yıl/Yıllar Sayıştay Denetim Raporuna İlişkin İzleme Tablosu			
Bulgu Adı	**Yıl/Yıllar**	**İdare Tarafından Yapılan İşlem**	**Açıklama**
Personel Avansları Hesabının Hatalı Kullanılması	2017	Kısmen Yerine Getirildi	2017 yılı Sayıştay Raporunda Şirket çalışanlarının karıştıkları kazalar nedeniyle Şirket tarafından yapılan ödemelerin 196 Personel Avansları hesabına kaydedilmesi eleştirilmiştir. Yapılan incelemelerde Şirketin artık 196 Personel Avansları Hesabını kullanmadığı, hesaba 2020 yılı içinde herhangi bir kayıt yapılmadığı için hesap kodunun mali tablolarda bulunmadığı anlaşılmıştır.

www.balioglu.net

			Dolayısıyla hesabın hatalı kullanımı artık söz konusu değildir. Diğer bir husus personelden olan alacakların 135 Personelden Alacaklar hesabına kaydedilmemesidir. 2020 yılı işlemleri dahilinde de 135 hesabı yerine hataen farklı hesapların kullanıldığı görülmüş olup konuya ilişkin yapılan tespite, 2020 yılı denetim raporunun "Diğer Bulgular" bölümünde 9 numaralı bulguda "Şirket Adına Kesilen Trafik Cezalarının Yanlış Hesap Kodu Kullanılarak Ödenmesi" başlığıyla yer verilmiştir.

www.balioglu.net

Kamu İdaresi Hesaplarının Sayıştay'a Verilmesi Ve Muhasebe Birimleri İle Muhasebe Yetkililerinin Bildirilmesi Hakkında Usul Ve Esaslar'a Göre Sayıştay'a Verilmesi Gereken Belgelerin Zamanında Verilmemesi	2017	Tam Olarak Yerine Getirildi	Şirkete 2020 yılı Aralık ayında Sayıştay Başkanlığı tarafından yazı gönderilmiş olup bu yazıda mali rapor ve tabloların hangilerinin hangi periotlarla Sayıştay'a gönderileceği belirtilmiştir. Şirket, yazıda belirtilen hususları dikkate alarak mali rapor ve tablolarını Sayıştay'a sunmaktadır.
Diğer Çeşitli Alacaklar Hesabına Hatalı Kayıtların Yapılması	2017	Tam Olarak Yerine Getirildi	Yapılan incelemelerde, 136 Diğer Çeşitli Alacaklar hesabının amacına aykırı herhangi bir kayıt tespit edilmemiştir. Şirket, sigorta firmalarından almış olduğu hizmetlere ilişkin giderleri 740- Hizmet Üretim maliyetleri hesabına

www.balioglu.net

			kaydetmektedir. Ancak sigorta firmalarından olan alacaklar 136 hesabına kaydedilmekte olup yapılan bu işlem tebliğ hükümlerine ve muhasebe tekniğine uygundur.
Otobüslere Alınan Reklamlara İlişkin Gelirlerin Takip ve Tahsilinin Yapılmaması	2017	Yerine Getirilmedi	Konuyla ilgili tespitin yapıldığı 2017 yılından bu yana bulgu konusuyla ilgili herhangi bir işlem yapılmamış olup konuya, 2020 yılı Sayıştay Denetim Raporu'nun "Diğer Bulgular" bölümünde 5 numaralı bulguda "Otobüslere Alınan Reklamlara İlişkin Gelirlerin Tahakkuk ve Tahsilinin Yapılmaması" başlığıyla yer verilmiştir.

www.balioglu.net

www.balioglu.net